

ТЕМА 7. ДОТРИМАННЯ ВИСОКИХ ЕТИЧНИХ СТАНДАРТІВ НА РОБОЧОМУ МІСЦІ І ПОЗА НИМ

План:

1. Професійна репутація правника: формування та збереження
2. Етичні стандарти поведінки правника у робочому середовищі
3. Приватне життя правника: межі свободи та етичні обмеження
4. Використання соціальних мереж та онлайн-поведінка правника
5. Етичні аспекти публічних виступів та висловлювань правника
6. Допустимі форми самореклами та просування професійних послуг
7. Гідність та честь правника: професійний та особистісний виміри
8. Взаємодія з медіа: етичний аналіз ситуацій та рекомендації
9. Баланс між професійним та особистим: етичні дилеми

Перелік ключових термінів і понять: професійна репутація правника, етичні стандарти поведінки, конфіденційність інформації, професійна таємниця, конфлікт інтересів, професійна відповідальність, колегіальність, презумпція невинуватості, гідність правника, честь правника, професійна етика, правила адвокатської етики, онлайн-поведінка правника, самореклама правових послуг, медіакомунікація правника, професійний імідж, етичні обмеження в приватному житті, баланс між професійним та особистим життям, емоційне вигорання правника, професійна солідарність.

Питання для самоконтролю:

1. Які основні складові формування професійної репутації правника?
2. Які етичні обмеження накладаються на приватне життя правника?
3. Як співвідносяться право на свободу вираження поглядів та етичні обмеження для правника?
4. Які вимоги до поведінки правника в соціальних мережах передбачені Правилами адвокатської етики?
5. Які допустимі форми самореклами для правника існують?
6. Які етичні вимоги до публічних виступів правника?
7. Як правник має взаємодіяти з медіа, щоб не порушувати професійні етичні норми?
8. Які основні принципи колегіальності у відносинах між правниками?
9. Як зберегти баланс між професійним та особистим життям з урахуванням етичних аспектів?
10. Які дії правника можуть дискредитувати правничу професію?
11. Які основні етичні вимоги до культури робочого місця правника?
12. Які обмеження існують щодо публічного коментування справ, що знаходяться у провадженні?
13. Які стратегії профілактики професійного вигорання доступні правнику?
14. Як правильно реагувати на негативне висвітлення у пресі дій правника?
15. Які етичні дилеми виникають при конфлікті часових ресурсів правника?

Тести для самоконтролю:

1. *Що є основою формування професійної репутації правника?*
 - а) Кількість виграних справ
 - б) Професійна компетентність та етичність поведінки
 - в) Популярність у соціальних мережах
 - г) Рівень гонорарів
2. *Яка стаття Правил адвокатської етики регулює поведінку адвокатів у соціальних мережах?*
 - а) Стаття 13
 - б) Стаття 44
 - в) Стаття 57-1
 - г) Стаття 22
3. *Що НЕ є допустимою формою самореклами для правника?*
 - а) Публікація об'єктивної інформації про освіту та досвід
 - б) Гарантії успішного вирішення справи
 - в) Участь у професійних заходах та конференціях
 - г) Публікація аналітичних статей у фахових виданнях
4. *Який принцип має дотримуватися правник при публічних висловлюваннях щодо справ?*
 - а) Максимальне розкриття інформації
 - б) Презумпція невинуватості
 - в) Емоційна подача інформації
 - г) Критика судових рішень
5. *Які відносини між адвокатами мають будуватися відповідно до ст. 44 Правил адвокатської етики?*
 - а) Конкурентні
 - б) Субординаційні
 - в) Засновані на колегіальності та взаємній повазі
 - г) Формальні
6. *Що є обов'язковою умовою для надання коментарів ЗМІ щодо справи?*
 - а) Попередня згода клієнта
 - б) Попередня консультація з колегами
 - в) Узгодження з судом
 - г) Отримання гонорару за коментар
7. *Яке обмеження існує щодо приватного життя правника згідно з етичними нормами?*
 - а) Заборона участі в політичному житті
 - б) Недопущення поведінки, що дискредитує правничу професію
 - в) Обов'язок жити відповідно до суспільних стереотипів
 - г) Заборона спілкування з представниками ЗМІ
8. *Яка стаття Правил адвокатської етики встановлює вимогу збереження честі і гідності професії?*
 - а) Стаття 6
 - б) Стаття 8
 - в) Стаття 12
 - г) Стаття 21

9. Який міжнародний документ містить принципи поведінки правників у соціальних медіа?

а) Загальний кодекс правил для адвокатів країн Європейського Співтовариства

б) IBA International Principles on Social Media Conduct for the Legal Profession

в) Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод

г) Кодекс професійної етики юристів ООН

10. Що є основною стратегією досягнення балансу між професійним та особистим життям правника?

а) Відмова від сімейного життя

б) Ефективний тайм-менеджмент

в) Робота виключно з високооплачуваними клієнтами

г) Обмеження професійного розвитку

11. Яке з наведених дій є порушенням етичних норм при використанні соціальних мереж?

а) Публікація фахових статей

б) Розголошення конфіденційної інформації клієнтів

в) Коментування загальних правових питань

г) Поширення інформації про зміни в законодавстві

12. Що НЕ входить до професійного виміру гідності та честі правника?

а) Компетентність та професіоналізм

б) Незалежність

в) Соціальний статус та матеріальні статки

г) Чесність та добросовісність

13. Яка етична дилема виникає при перенавантаженні справами?

а) Конфлікт часових ресурсів

б) Конфлікт лояльностей клієнтів

в) Вибір між клієнтами різного статусу

г) Вибір найбільш прибуткових справ

14. Що є порушенням принципу колегіальності між правниками?

а) Професійна критика позиції колеги

б) Використання засобів, що принижують честь і гідність колег

в) Відмова у професійній консультації колезі

г) Обговорення правової позиції з колегами

15. Яке з наведених тверджень відповідає етичним нормам щодо взаємодії правника з медіа?

а) Правник має право критикувати судові рішення у будь-якій формі

б) Правник може розкривати деталі справи без згоди клієнта, якщо це в інтересах правосуддя

в) Правник повинен дотримуватися презумпції невинуватості при публічних висловлюваннях

г) Правник не повинен взаємодіяти з медіа взагалі

Практичні завдання:

1. Проаналізуйте власні сторінки в соціальних мережах з точки зору дотримання етичних норм правника. Виявіть можливі проблемні публікації та запропонуйте способи їх корекції або видалення. Розробіть рекомендації щодо ведення професійного профілю в соціальних мережах.

2. Підготуйте проєкт публічного виступу на резонансну правову тематику з дотриманням усіх етичних вимог до публічних висловлювань правника. Презентуйте його, отримайте зворотний зв'язок від колег щодо відповідності етичним стандартам.

3. Розробіть особистий план збалансування професійного та приватного життя, включаючи стратегії тайм-менеджменту, профілактики професійного вигорання та побудови підтримуючого середовища.

4. Проаналізуйте 3-5 веб-сайтів юридичних компаній або персональних сторінок правників на предмет дотримання вимог щодо допустимих форм самореклами. Виявіть порушення та запропонуйте шляхи їх усунення.

5. Розробіть сценарій взаємодії з журналістом щодо резонансної справи, що знаходиться у вашому провадженні. Підготуйте перелік питань, на які ви можете відповісти, та питань, від відповіді на які слід утриматися, з обґрунтуванням вашої позиції.

6. Підготуйте план дій у ситуації конфлікту між колегами-правниками з урахуванням етичних принципів колегіальності та взаємоповаги. Запропонуйте етичні механізми вирішення конфлікту.

7. Проведіть самооцінку дотримання етичних стандартів поведінки правника у вашій професійній діяльності. Визначте сфери, де є потреба в удосконаленні, та розробіть план дій для підвищення етичності вашої професійної поведінки.

Теми доповідей для презентації на практичному занятті:

1. Етичні дилеми правника в епоху соціальних мереж: виклики та рішення.

2. Публічні виступи правника: баланс між свободою вираження та професійними обмеженнями.

3. Формування позитивного професійного іміджу правника: міжнародний досвід.

4. Етичні аспекти взаємодії правника з засобами масової інформації.

5. Конфлікт інтересів у діяльності правника: механізми виявлення та уникнення.

6. Професійне вигорання правників: етичні та практичні аспекти профілактики.

7. Баланс між професійним та особистим життям правника: стратегії досягнення.

8. Допустимі форми самореклами правничих послуг: порівняльний аналіз українських та міжнародних стандартів.

9. Етичні аспекти взаємовідносин між правниками як колегами та конкурентами.

10. Збереження професійної таємниці в цифрову епоху: практичні рекомендації.

11. Гідність та честь правника: професійний та особистісний виміри в контексті українських реалій.

12. Етичні обмеження приватного життя правника: правомірність та доцільність.

Ситуативні задачі:

1. Адвокат Петренко веде активну сторінку в соціальній мережі Facebook, де публікує як професійні матеріали, так і особисті думки. Після програву резонансної справи він опублікував емоційний пост, у якому різко критикував суддю, що вів процес, назвавши його «некомпетентним та упередженим», звинуватив його в корупції без наведення доказів. Крім того, він виклав деякі подробиці справи та внутрішні стратегії, які використовував захист, щоб показати несправедливість рішення. Клієнт Петренка, побачивши цей пост, обурився розголошенням деталей справи. Через два дні публікацію помітили журналісти, які написали статтю про конфлікт між адвокатом та суддею. Дисциплінарна палата адвокатури отримала скаргу від судді про порушення Петренком правил адвокатської етики.

Які етичні норми порушив адвокат Петренко? Які наслідки для його професійної репутації може мати ця ситуація? Як мав би діяти адвокат для етичного вираження своєї незгоди з рішенням суду? Які рекомендації щодо ведення соціальних мереж можна надати адвокату?

2. Адвокатка Іванова працює у великій юридичній фірмі та спеціалізується на корпоративному праві. Останні шість місяців вона працювала над важливою угодою для ключового клієнта фірми, регулярно затримуючись до пізнього вечора та працюючи у вихідні. Через три дні має відбутися підписання угоди, але син Іванової захворів і потребує постійного догляду протягом тижня. У фірмі немає іншого спеціаліста, який зміг би повноцінно замінити Іванову на фінальній стадії підготовки документів. Керівник практики наполягає, щоб вона продовжувала роботу, пропонуючи найняти доглядальницю для дитини. Іванова зустрічається з клієнтом і чесно пояснює ситуацію, пропонуючи відкласти підписання на тиждень, але клієнт категорично проти, оскільки це спричинить значні фінансові втрати.

Яка етична дилема постає перед адвокаткою в цій ситуації? Які етичні принципи слід враховувати при вирішенні цього конфлікту? Які варіанти вирішення ситуації доступні адвокатці з етичної точки зору? Які превентивні заходи могла б вжити адвокатка або фірма, щоб уникнути подібних ситуацій у майбутньому?

3. Адвокат Сидоренко захищає відомого бізнесмена, якого звинувачують у корупції. Справа викликала значний суспільний резонанс. Журналісти постійно звертаються до адвоката за коментарями. Після чергового судового засідання, де було відхилено клопотання захисту про зміну запобіжного заходу, журналісти оточили Сидоренка біля виходу з суду. В прямому ефірі телеканалу журналіст запитав: «Як ви прокоментуєте інформацію, що з'явилася в мережі, про те, що суддя отримав хабар від прокуратури за відмову у клопотанні?» Сидоренко, втомлений після тривалого засідання і роздратований його результатами, відповів: «Я не здивований

таким рішенням, враховуючи попередню історію цього судді. Наш клієнт став жертвою політичного переслідування, а доказова база складається з фальсифікованих матеріалів». Наступного дня ці висловлювання цитувалися в заголовках багатьох ЗМІ.

Які етичні норми взаємодії з медіа порушив адвокат? Як могло вплинути таке висловлювання на інтереси клієнта та на справу в цілому? Яка мала би бути етично правильна відповідь адвоката на запитання журналіста? Яку стратегію комунікації з медіа слід розробити адвокату для подальшого супроводу цієї резонансної справи?

4. Молодий адвокат Ковальчук, який нещодавно отримав свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю, вирішив розвивати власну практику. Для залучення клієнтів він створив сайт, де розмістив фотографії з відомими юристами, з якими йому довелося працювати під час стажування (без їхньої згоди). На сайті він вказав, що є «одним з найуспішніших молодих адвокатів міста» і «гарантує позитивний результат в будь-якій справі». Крім того, він розмістив п'ять відгуків клієнтів з вказанням їхніх реальних імен та опису справ, які він вів, включаючи деякі конфіденційні деталі. Для підвищення впізнаваності Ковальчук замовив рекламні банери по місту з текстом: «Адвокат Ковальчук – ваш квиток до перемоги в суді. Виграємо будь-яку справу або повернемо гроші. Тариф на 30% нижче, ніж у конкурентів». Також на банерах розміщувалися спеціальні пропозиції: «Перша консультація безкоштовно» та «Знижка 50% для пенсіонерів».

Які положення Правил адвокатської етики порушив адвокат Ковальчук у своїй рекламній кампанії? Які елементи самореклами є допустимими, а які недопустимими в цьому випадку? Яким чином адвокат мав би представити свої послуги з дотриманням етичних норм? Який вплив на професійну репутацію та статус адвоката може мати така рекламна кампанія?

5. Під час судового засідання між адвокатами протилежних сторін Мельником та Ткаченком виникла гостра суперечка щодо процедурних питань. Ткаченко звинуватив Мельника у затягуванні процесу та використанні недобросовісних прийомів. Після закінчення засідання Мельник підійшов до Ткаченка у коридорі суду і, в присутності клієнтів та інших відвідувачів суду, голосно заявив: «Тільки недалекий юрист може не розуміти такі елементарні речі. З якого університету ти купив диплом?» У відповідь Ткаченко сказав: «Всім відомо, що ти береш справи лише тих клієнтів, які готові платити хабарі суддям через тебе». Цей конфлікт був зафіксований на відео одним із присутніх і наступного дня з'явився в соціальних мережах та місцевих новинах. Обидва клієнти були шоковані поведінкою своїх захисників і звернулися зі скаргами до кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури.

Які етичні принципи порушили обидва адвокати своєю поведінкою? Як цей конфлікт вплинув на гідність та честь адвокатської професії? Якими мали б бути етично правильні способи вирішення розбіжностей між адвокатами? Які заходи можуть бути застосовані до адвокатів дисциплінарними органами адвокатури?